

Warszawa, dnia 11 sierpnia 2025 r.

dr hab. Piotr Filip Piesiewicz
prof. Uniwersytetu SWPS
Uniwersytet SWPS
Instytut Prawa / Wydział Prawa
Katedra Prawa Prywatnego
Chodakowska 19/31
03-815 Warszawa

Recenzja
sporządzona w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego
wszczętym na wniosek dr Karoliny Sztobryn

I. Podstawowe dane o Habilitantce

Dr Karolina Sztobryn jest absolwentką Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, gdzie w czerwcu 2007 roku uzyskała tytuł magistra prawa. Pracę magisterską, zatytułowaną *Ukryta reklama w prawie wspólnotowym, polskim i niemieckim*, przygotowała pod kierunkiem prof. dr hab. Moniki Namysłowskiej (w dacie obrony – dr). Praca ta została wyróżniona III miejscem w konkursie miesięcznika „Przegląd Prawa Handlowego” na najlepszą pracę magisterską z dziedziny prawa handlowego, organizowanym przez wydawnictwo Wolters Kluwer w 2008 roku. Stopień naukowy doktora nauk prawnych został jej nadany 30 maja 2014 r. uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Podstawę nadania stopnia stanowiła rozprawa doktorska pt. *Ochrona programów komputerowych w prawie własności intelektualnej Unii Europejskiej*, przygotowana w Katedrze Europejskiego Prawa Gospodarczego pod kierunkiem prof. dr hab. Marii Królikowskiej-Olczak. W przewodzie doktorskim recenzentami byli prof. dr hab. Aurelia Nowicka oraz prof. dr hab. Wojciech Katner. Dr Karolina Sztobryn ukończyła również szereg specjalistycznych kursów i szkoleń o charakterze międzynarodowym, poszerzających jej kompetencje w obszarze prawa międzynarodowego i własności intelektualnej. Odbyla m.in. kurs „Prawo porównawcze” organizowany w 2007 r. przez Association Internationale de Droit Comparé – Faculté Internationale de Droit Comparé w Strasburgu, a rok później – kurs „Międzynarodowe prawo handlowe” w The University Institute of European Studies i International Training Centre of the ILO w Turynie. W 2012 r. ukończyła szkołę letnią z

zakresu prawa własności intelektualnej, organizowaną wspólnie przez Światową Organizację Własności Intelektualnej (WIPO) oraz Uniwersytet w Genewie. Dodatkowo w 2015 r. uzyskała tytuł zawodowy rzecznika patentowego przy Polskiej Izbie Rzeczników Patentowych.

Jej aktywność zawodowa w strukturach uniwersyteckich koncentrowała się na pracy w Katedrze Europejskiego Prawa Gospodarczego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. W latach 2007–2014 zatrudniona była na stanowisku asystenta, natomiast od 2014 r. pełni funkcję adiunkta w tej samej jednostce organizacyjnej.

II. Informacje o obowiązujących przepisach w dacie wszczęcia postępowania oraz o obowiązujących kryteriach oceny

Postępowanie habilitacyjne dr Karoliny Sztobryn prowadzone jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.). Zgodnie z art. 219 ust. 1 tej ustawy, nadanie stopnia doktora habilitowanego następuje w wyniku postępowania habilitacyjnego, które ma charakter oceniający i zmierza do ustalenia, czy kandydatka spełnia ustawowo określone przesłanki. W myśl przywołanego przepisu, stopień doktora habilitowanego nadaje się osobie, która posiada stopień doktora, wykazuje się osiągnięciami naukowymi stanowiącymi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej, w której prowadzone jest postępowanie, oraz prowadzi istotną aktywność naukową w więcej niż jednej instytucji, w szczególności zagranicznej. Przesłanki te mają charakter kumulatywny i obligatoryjny, a niespełnienie którejkolwiek z nich stanowi podstawę do odmowy nadania stopnia naukowego. Ocena spełnienia powyższych przesłanek należy do komisji habilitacyjnej powołanej na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce i przeprowadzana jest w oparciu o dokumentację złożoną przez Habilitantkę.

III. Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego przez Habilitantkę

We wniosku o wszczęcie postępowania habilitacyjnego dr Karolina Sztobryn jako podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazała monografię swojego autorstwa pt. *Granice pluralizmu ochrony prawa własności intelektualnej a sytuacja prawna osób z niepełnosprawnościami w prawie własności intelektualnej*, opublikowaną w 2025 r. w Warszawie [ISBN: 978-83-8328-016-5]. Publikacja została wydana nakładem Wydawnictwa C.H. Beck, ujętego w ministerialnym wykazie wydawnictw publikujących recenzowane

monografie naukowej sporządzonym na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Od strony formalnej monografia spełnia wymogi określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, gdyż stanowi autorską publikację naukową wydaną przez podmiot posiadający stosowną kwalifikację ministerialną, a jej tematyka mieści się w obrębie dyscypliny nauki prawnej. Dane bibliograficzne są kompletne i pozwalają na jednoznaczną identyfikację zarówno publikacji, jak i wydawcy.

1. Wybór i sformułowanie tematu pracy

Monografia autorstwa dr Karoliny Sztobryn pt. *„Granice pluralizmu ochrony prawa własności intelektualnej a sytuacja prawna osób z niepełnosprawnościami w prawie własności intelektualnej”* podejmuje niezwykle aktualną i zarazem pomijaną w polskiej literaturze prawniczej problematykę, sytuując się na styku prawa własności intelektualnej, prawa osób z niepełnosprawnościami oraz aksjologii prawa. Praca podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, w jakim zakresie i w jaki sposób pluralistycznie ukształtowany system ochrony praw własności intelektualnej uwzględnia sytuację prawną osób z niepełnosprawnościami, zarówno w kontekście dostępu do dóbr niematerialnych, jak i ochrony przed wykluczeniem informacyjnym i kulturowym.

Wybór tematu należy ocenić jako oryginalny i uzasadniony. Autorka wskazuje na istotny konflikt systemowy. Z jednej strony prawo własności intelektualnej pełni funkcję ochronną wobec interesów twórców i innych uprawnionych. Z drugiej strony może stanowić barierę w dostępie do dóbr niematerialnych dla osób z niepełnosprawnościami. Temat ten, mimo że istotny społecznie i prawnie, pozostaje w dużej mierze nieopracowany w polskim piśmiennictwie naukowym, a jego podjęcie można uznać za wyraz dojrzałości badawczej. Autorka nie ogranicza się do jednostkowej analizy przepisów, lecz podejmuje próbę zrekonstruowania podstaw aksjologicznych oraz systemowych ograniczeń prawa własności intelektualnej, uwzględniając przy tym perspektywę osób z niepełnosprawnościami jako grupy szczególnie narażonej na wykluczenie. Tytuł monografii precyzyjnie oddaje zakres prowadzonych rozważań. Sformułowanie „granice pluralizmu ochrony” trafnie sygnalizuje kolizję pomiędzy wielością instrumentów prawnych służących ochronie własności intelektualnej a potrzebą ich ograniczenia w imię realizacji innych wartości prawnych. Równocześnie wskazanie na sytuację prawną osób z niepełnosprawnościami jako punkt odniesienia pozwala przyjąć konkretną, a jednocześnie pogłębioną perspektywę badawczą.

Temat został zatem nie tylko właściwie wybrany, ale również adekwatnie sformułowany z punktu widzenia celów monografii habilitacyjnej.

2. Metodologia monografii

Badania prowadzone w dyscyplinie nauk prawnych opierają się w przeważającej mierze na analizie tekstów prawnych, rekonstrukcji norm oraz interpretacji ich funkcji, zarówno w ujęciu teoretycznym, jak i praktycznym. Od autora oczekuje się nie tylko biegłości w posługiwaniu się warsztatem dogmatycznoprawnym, lecz także spełnienia ogólnych standardów metodologicznej rzetelności. Wymaga to między innymi jasnego określenia przedmiotu badań, precyzyjnego sformułowania celu naukowego, konstrukcji tez i hipotez, a także jednoznacznego wskazania przyjętych metod badawczych. Elementy takie jak problem badawczy, cel, teza, hipoteza oraz pytania badawcze powinny zostać wyraźnie określone, najlepiej we wprowadzeniu do monografii oraz syntetycznie ujęte w autoreferacie. Ich obecność i odpowiednie ukształtowanie decydują o naukowej wartości monografii oraz o możliwości jej zakwalifikowania jako samodzielnego osiągnięcia naukowego o istotnym znaczeniu dla rozwoju dyscypliny, jaką są nauki prawne.

Dobrze sformułowany problem badawczy powinien jednoznacznie identyfikować lukę poznawczą, którą autor zamierza wypełnić. Cel badania wyznacza zamierzony rezultat, na przykład interpretację obowiązującego stanu prawnego lub sformułowanie propozycji zmian legislacyjnych. Teza przybiera postać twierdzenia odnoszącego się do analizowanego zagadnienia, natomiast hipoteza stanowi weryfikowalne przypuszczenie, które podlega sprawdzeniu w toku analizy. Wszystkie te elementy, czyli problem badawczy, cel, teza, hipoteza powinny być jednoznacznie przedstawione we wstępie pracy oraz syntetycznie zaprezentowane w autoreferacie.

2.1. Problem badawczy

W § 4 *Wprowadzenia* Habilitantka podejmuje próbę określenia problemu badawczego, jednak czyni to w sposób pośredni i nie w pełni zgodny z przyjętymi standardami metodologicznymi. Zamiast jednoznacznego i wyraźnie wyodrębnionego problemu badawczego, fragment otwierający wskazuje na cel badania, co zaburza hierarchię podstawowych elementów konstrukcji naukowej. Sformułowanie: „Celem badania była analiza złożonej problematyki granic pluralizmu ochrony interesów w prawie własności intelektualnej w kontekście identyfikacji problemów prawnych...” stanowi klasyczną

deklarację celu badawczego i nie powinno być utożsamiane z problemem naukowym sensu stricto. Tymczasem problem badawczy powinien być wyrażony w postaci pytania lub kwestii spornej, wynikać z luki w dotychczasowym stanie wiedzy, odnosić się do aktualnego dorobku naukowego oraz posiadać potencjał generowania nowej wiedzy naukowej.

W analizowanym fragmencie problem badawczy został rozproszony pomiędzy ogólną deklarację celu, wyrażenie intencji badawczej oraz wskazanie pytań pomocniczych. Autorka nie formułuje go jako wyodrębnionego i samodzielnego elementu konstrukcyjnego pracy. Jego treść można jedynie pośrednio wyczytać z opisu przedmiotu badania, który koncentruje się wokół kolizji pomiędzy ochroną praw własności intelektualnej a prawami osób z niepełnosprawnościami. Można w tej konstrukcji domniemywać istnienie pytania o legitymizację, zakres i granice pluralizmu interesów w systemie prawa własności intelektualnej, jednak nie zostało ono wyrażone wprost jako samodzielny problem wymagający rozstrzygnięcia.

Na poziomie struktury metodologicznej uwagę zwraca również brak wyraźnego rozdzielenia między problemem badawczym a celem badania i pytaniami badawczymi. Autorka przedstawia je w sposób równoległy, co prowadzi do nieczytelności hierarchii koncepcyjnej i utrudnia identyfikację logicznego porządku badań. W konsekwencji trudno jest jednoznacznie ustalić, co stanowi punkt wyjścia analizy, co jest jej głównym zamierzeniem poznawczym, a co pełni funkcję narzędzia porządkującego strukturę wywodu. Dodatkowym utrudnieniem jest fakt, że niektóre pytania badawcze mają charakter opisowy i skupiają się głównie na prezentacji obowiązującego stanu prawnego, co rozmywa granicę między analizą naukową a dokumentacją przepisów. Jest to tym bardziej problematyczne, że monografia obejmuje zarówno m.in. prawo autorskie, jak i prawo własności przemysłowej, co wymagałoby precyzyjnego ujęcia problematyki badawczej i bardziej pogłębionego podejścia analitycznego.

Szczególne wątpliwości budzi fragment, w którym Autorka stwierdza: „*Do odpowiedzi na tak postawione pytanie badawcze doprowadziła analiza m.in. problemów badawczych, która ustaliła: (...)*”, po czym następuje sześć punktów odnoszących się do roli prawa własności intelektualnej, zakresu regulacji, wpływu ochrony interesów i podobnych zagadnień. Sformułowania te nie odpowiadają kryteriom poprawnie skonstruowanych problemów ani pytań badawczych. Mają one charakter opisowy i nie sygnalizują nieoczywistego zagadnienia

wymagającego rozwiązania. Brakuje też odniesienia do aktualnego stanu badań, na tle którego taka problematyka zyskałaby odpowiednie uzasadnienie.

W rezultacie należy stwierdzić, że Habilitantka nieprawidłowo posługuje się pojęciem „problemów badawczych”, utożsamiając je z kierunkami analizy lub zagadnieniami tematycznymi. Tego rodzaju nieprecyzyjna konstrukcja może prowadzić do rozmycia logicznego porządku badań i utrudniać ocenę oryginalności oraz naukowej wartości monografii. Niemniej jednak, po uważnej lekturze całości pracy, w tym zwłaszcza części konkluzyjnej, możliwe jest odtworzenie problemu naukowego, którego istotą jest pytanie o zgodność systemu prawa własności intelektualnej z potrzebami i prawami osób z niepełnosprawnościami w dostępie do dóbr niematerialnych.

2.2. Cel Badań

Na podstawie struktury rozdziału V monografii, zatytułowanego *Refleksje i wnioski z badań nad granicami pluralizmu ochrony interesów w prawie własności intelektualnej w kontekście praw osób z niepełnosprawnościami*, należy stwierdzić, że rzeczywisty zakres osiągniętego celu badawczego znacząco wykracza poza początkowo zakreśloną ramę metodologiczną zawartą w § 4 Wprowadzenia. Choć Habilitantka deklaruje w tym fragmencie, że „celem badania była analiza złożonej problematyki granic pluralizmu ochrony interesów w prawie własności intelektualnej w kontekście identyfikacji problemów prawnych, w których zabezpieczenie praw do dóbr niematerialnych może kolidować z zapewnieniem realizacji praw osób z niepełnosprawnościami”, to w rozdziale V Autorka przedstawia znacznie szerszy projekt badawczy o wyraźnie normatywnym i reformatorskim charakterze.

Rozdział ten zawiera nie tylko ocenę aktualnego stanu pluralizmu interesów w prawie własności intelektualnej w kontekście dostępności dóbr niematerialnych dla osób z niepełnosprawnościami, ale również szczegółową analizę poszczególnych dziedzin prawa własności intelektualnej, takich jak prawo autorskie, prawo znaków towarowych, wzorów przemysłowych, prawo patentowe i zwalczanie nieuczciwej konkurencji. Autorka identyfikuje potrzebę wprowadzenia zmian w świetle standardów praw człowieka, formułuje postulat zmiany paradygmatu ochrony interesów, w którym prawa użytkowników – w tym osób z niepełnosprawnościami – zostają uznane za kategorię równorzędną wobec praw wyłącznych, oraz wskazuje na potrzebę harmonizacji tych praw w różnych systemach prawnych. Habilitantka akcentuje także konieczność uwzględnienia perspektywy niepełnosprawności w konstrukcji i wykładni przepisów prawa własności intelektualnej, jak

również podkreśla znaczenie interdyscyplinarnego podejścia badawczego i edukacji społecznej w zakresie praw osób z niepełnosprawnościami.

W konsekwencji, zakres osiągniętych celów badawczych okazuje się znacznie szerszy niż pierwotnie zarysowany we Wprowadzeniu. Habilitantka nie tylko diagnozuje kolizje normatywne pomiędzy ochroną praw własności intelektualnej a potrzebami osób z niepełnosprawnościami, ale także formułuje konkretne postulaty *de lege ferenda* oraz łączy dogmatyczną analizę prawniczą z aksjologią praw człowieka. Tym samym, choć cel badania został początkowo określony w sposób ogólny, jego realizacja zasługuje na uznanie badawcze.

2.3. Teza i hipotezy badawcze

W pierwszej kolejności należy zaznaczyć, że brak wyodrębnienia głównej tezy oraz hipotez badawczych stanowi istotne utrudnienie w odbiorze monografii. Nie powinno być rolą czytelnika, w tym przypadku recenzenta, rekonstruowanie zasadniczych założeń badawczych, które powinny zostać jednoznacznie i klarownie sformułowane przez Autorkę. Tego rodzaju niepełność wpływa na przejrzystość tekstu i może osłabiać argumentację. Niemniej jednak, dzięki logicznemu i spójnemu układowi treści możliwe jest odtworzenie zarówno głównej tezy monografii, jak i odpowiadających jej hipotez. Teza pracy sprowadza się do stwierdzenia, że mimo deklarowanego pluralizmu ochrony interesów w systemie prawa własności intelektualnej obowiązujące regulacje nie gwarantują w wystarczającym stopniu realizacji praw osób z niepełnosprawnościami, w szczególności prawa dostępu do dóbr niematerialnych oraz prawa do uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym. Na tle tak odtworzonej tezy badawczej można przypuszczać, że w pracy przyjęto kilka hipotez, które w sposób ogólny odpowiadają strukturze poszczególnych rozdziałów. Po pierwsze, można wnioskować, że współczesny system prawa własności intelektualnej nie zapewnia należytej równowagi pomiędzy ochroną interesów uprawnionych a interesem publicznym, w szczególności w kontekście potrzeb osób z niepełnosprawnościami, co miałoby uzasadniać konieczność rewizji jego paradygmatu w kierunku bardziej pluralistycznego i zrównoważonego modelu ochrony. Po drugie, wydaje się, że pomimo istnienia wielopoziomowych ram prawnych międzynarodowych, unijnych i krajowych, polityka inkluzji i ochrony osób z niepełnosprawnościami, także w kontekście korzystania z dóbr własności intelektualnej, pozostaje nieskuteczna z powodu braku spójnego, systemowego i holistycznego podejścia legislacyjnego uwzględniającego rzeczywiste potrzeby tej grupy

społecznej. Po trzecie, z treści analiz można wyprowadzić założenie, że mimo istnienia wyraźnych wyjątków i ograniczeń w prawie autorskim, zarówno na gruncie traktatu z Marrakeszu, jak i prawa unijnego oraz krajowego, aktualny model zapewniania osobom z niepełnosprawnościami dostępu do utworów jest niewystarczający, ponieważ opiera się głównie na podejściu kompensacyjnym, a nie na uznaniu dostępu do utworów jako samodzielnego prawa użytkownika, wymagającego pozytywnych obowiązków po stronie uprawnionych i państwa. Wreszcie, można przypuszczać, że obowiązujące regulacje prawa własności przemysłowej, w tym prawa znaków towarowych, wzorów przemysłowych, prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji oraz prawa patentowego, nie zapewniają skutecznej i wystarczająco zróżnicowanej ochrony interesów osób z niepełnosprawnościami jako pełnoprawnych uczestników obrotu gospodarczego i konsumenckiego, co prowadzi do ich systemowej marginalizacji oraz naruszenia zasad równości, godności i niedyskryminacji.

W konsekwencji, chociaż przyjęta struktura pracy umożliwia rekonstrukcję zasadniczych założeń badawczych, to z punktu widzenia wymogów formalnych i komunikatywności wyводу należałoby postulować ich wyraźne i samodzielne sformułowanie. Uczyłoby to argumentację bardziej przejrzystą, a zamysł badawczy Autorki łatwiej uchwytnym zarówno dla recenzenta, jak i innych odbiorców monografii.

2.4. Metody badawcze

Autorka wyodrębniła we wprowadzeniu monografii podrozdział poświęcony metodologii badań, zatytułowany „§ 6. Metodyka”. Wskazano w nim, że podstawową metodą badawczą zastosowaną w pracy jest metoda dogmatyczna, obejmująca analizę tekstów prawnych przy zastosowaniu wykładni językowej, systemowej i celowościowej. W sposób prawidłowy dokonano także analizy orzecznictwa sądowego, w szczególności Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz decyzji urzędów właściwych w sprawach własności intelektualnej, w tym EUIPO. W pracy zastosowano ponadto metodę prawnoporównawczą, służącą ocenie poziomu harmonizacji i skuteczności rozwiązań przyjętych w różnych porządkach prawnych, ze szczególnym uwzględnieniem prawa polskiego, niemieckiego i brytyjskiego. Dobór tych systemów uzasadniono odmiennością ich tradycji prawnych oraz znaczeniem dla procesu harmonizacji prawa własności intelektualnej w Europie. Analiza komparatystyczna została przeprowadzona rzetelnie i stanowi istotny walor metodologiczny pracy. Zasygnalizowano również wykorzystanie elementów badań empirycznych, prowadzonych w formie konsultacji z organizacjami reprezentującymi osoby z niepełnosprawnościami. Choć charakter tych

badań był pomocniczy, ich uwzględnienie pozwoliło na uwiarygodnienie diagnozy oraz wzmocniło argumentację przy formułowaniu postulatów *de lege ferenda*.

W świetle powyższego należy uznać, że dobór metod badawczych został przeprowadzony w sposób przemyślany, trafny i adekwatny do przedmiotu badań. Wykorzystane metody zostały zintegrowane z konstrukcją pracy i służą weryfikacji przyjętych założeń badawczych. Autorka wykazała się dobrą orientacją w warsztacie metodologicznym właściwym dla nauk prawnych, co pozwala pozytywnie ocenić ten aspekt monografii.

3. Konstrukcja pracy oraz jej strona formalna

Recenzowana monografia liczy łącznie 328 stron i została opatrzona spisem treści, wykazem skrótów, bibliografią oraz zestawieniem orzecznictwa i dokumentów oraz indeksem rzeczowym. Taka konstrukcja świadczy o dbałości Autorki o stronę edytorską pracy, zgodną ze standardami przyjętymi w dyscyplinie nauki prawne. Struktura pracy obejmuje wyodrębnione Wprowadzenie, w ramach którego wyróżniono aż siedem logicznie uporządkowanych jednostek redakcyjnych, oraz pięć rozdziałów merytorycznych i „Wnioski końcowe”. Układ ten pozwala na czytelne przeprowadzenie wywodu naukowego, a liczba i tytuły poszczególnych jednostek wskazują na pogłębioną refleksję nad tematem badawczym.

Wprowadzenie zawiera rozważania dotyczące tła badań, uzasadnienia wyboru tematu, rozumienia podstawowych pojęć, celów i pytań badawczych, struktury monografii, zastosowanej metodyki oraz podziękowań. Kolejne rozdziały monografii ukazują logicznie ustrukturyzowany wywód. Rozdział pierwszy poświęcono rozważaniom teoretycznym i historycznoprawnym nad pluralizmem interesów w prawie własności intelektualnej. Rozdział drugi analizuje ramy prawne inkluzji osób z niepełnosprawnościami. Rozdziały trzeci i czwarty przedstawiają analizę sytuacji prawnej tej grupy odpowiednio w prawie autorskim oraz w prawie własności przemysłowej. Rozdział piąty ma charakter syntetyzująco-wnioskujący. Szczególnie wartościowe z punktu widzenia czytelności i wewnętrznej spójności pracy są liczne podrozdziały oraz dalsze podziały strukturalne, obecne zwłaszcza w ramach rozdziałów trzeciego i czwartego, umożliwiające precyzyjne zlokalizowanie poszczególnych wątków. Warstwa językowa, formalna i edytorska pracy jest na ogół poprawna, a styl wypowiedzi naukowy i adekwatny do charakteru pracy habilitacyjnej. Ujednolicona terminologia oraz konsekwentne formatowanie wzmacniają walor redakcyjny pracy.

Podsumowując, konstrukcja pracy jest przemyślana i klarowna, odpowiadająca rygorom stawianym monografiom habilitacyjnym. Układ treści oraz sposób ich prezentacji wspierają logiczną strukturę wywodu, a warstwa formalna pracy spełnia wysokie standardy akademickie w dyscyplinie nauki prawne.

4. Uwagi dotyczące merytorycznej strony pracy habilitacyjnej

Monografia charakteryzuje się wysokim poziomem merytorycznym. Autorka prowadzi wywód w sposób spójny, logiczny i wielowątkowy, osadzając go w bogatym tle dogmatycznym oraz filozoficzno-prawnym, z jasno przedstawioną podstawą pojęciową na początku pracy. Analiza relacji między własnością intelektualną a prawami człowieka, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami, została przeprowadzona wyjątkowo dogłębnie, z umiejętnym połączeniem materiału normatywnego, orzecznictwa oraz literatury międzynarodowej.

Rozdział I monografii Habilitantki, zatytułowany *Rozważania nad ochroną pluralistycznych interesów w prawie własności intelektualnej*, stanowi istotny fundament całego wywodu i został opracowany w sposób odpowiadający wymogom prac o charakterze habilitacyjnym. Jego celem jest określenie podstaw ochrony własności intelektualnej poprzez przedstawienie i omówienie głównych teorii uzasadniających ochronę dóbr niematerialnych, z jednoczesnym wskazaniem wpływu tych teorii na zakres przyznawanych uprawnień. Na uwagę zasługuje umiejętne wprowadzenie wątków historycznych. Autorka prezentuje skróconą genezę prawa własności intelektualnej, co pozwala zrozumieć ewolucję motywów przyznawania praw oraz uchwycić konsekwencje tych przemian dla współczesnego modelu ochrony. W rozdziale wyraźnie zarysowane zostaje pytanie o to, kogo prawo własności intelektualnej faktycznie chroni i kogo chronić powinno, co prowadzi do konkluzji o potrzebie zmiany paradygmatu w kierunku równoważenia interesów uprawnionych, użytkowników, interesu publicznego oraz państw rozwijających się. W dalszej części rozdziału Habilitantka podejmuje dyskusję nad relacją prawa własności intelektualnej z systemem praw człowieka, w tym nad zagadnieniem, czy ochrona własności intelektualnej stanowi element katalogu praw człowieka, a także czy prawem człowieka jest dostęp do dóbr objętych tą ochroną. Analiza ta nie ma charakteru czysto teoretycznego, lecz służy wskazaniu konsekwencji tych relacji dla kształtu całego systemu ochrony, zwłaszcza w zakresie utrzymania równowagi między ochroną uprawnień a zapewnieniem dostępu. Ważnym elementem rozdziału jest także powiązanie problematyki relacji prawa własności intelektualnej i praw człowieka z sytuacją osób z

niepełnosprawnościami. Habilitantka wskazuje, że w tym kontekście szczególnego znaczenia nabierają prawa do uczestnictwa w życiu kulturalnym, do edukacji, do informacji oraz do ochrony zdrowia. Ujęcie to dowodzi zarówno świadomości aksjologicznych podstaw regulacji, jak i umiejętności wpisania szczegółowej problematyki badawczej w szersze ramy systemowe. Całość rozdziału pierwszego charakteryzuje się logiczną strukturą, jasnością wywodu oraz umiejętnym łączeniem perspektywy dogmatycznej, teoretycznoprawnej i aksjologicznej. Stanowi on solidne otwarcie monografii i właściwe wprowadzenie do dalszych, szczegółowych analiz, a przy tym potwierdza dojrzałość warsztatu badawczego Habilitantki.

Należy zauważyć, że rozdział I zwieńczony jest § 6 zatytułowanym *“Próba ustalenia koncepcji równowagi w zakresie ochrony pluralistycznych interesów w prawie własności intelektualnej”*. Autorka ujmuje koncepcję równowagi jako wartość, proces, cel lub zasadę, której istotą jest łączenie przeciwstawnych interesów, w tym interesów uprawnionych i użytkowników, a także państw słabiej rozwiniętych i wysoko rozwiniętych. Podkreśla dynamiczny i niestabilny charakter tej kategorii, weryfikowany wraz z każdą nową technologią, zmianą gospodarczą i rozwojem globalnym. Wskazuje, że ustalenie równowagi zależy od rodzaju dobra niematerialnego, jego odbiorcy oraz od przeprowadzenia rachunku społecznych kosztów i korzyści, który uzasadnia zakres ochrony. Autorka akcentuje normatywne umocowanie koncepcji równowagi, odnotowując jej pierwsze wyraźne pojawienie się w TRIPS jako celu ochrony, a następnie w preambule traktatu WIPO o prawie autorskim oraz w motywie 31 dyrektywy 2001/29 WE. Zauważa, że fakultatywne wyjątki i ograniczenia przewidziane w prawie unijnym nie zapewniają pełnej realizacji deklarowanego celu, a równowaga bywa osiądana również przy zastosowaniu środków zewnętrznych wobec prawa własności intelektualnej, takich jak prawo konkurencji. W konsekwencji podkreśla, że prawo własności intelektualnej nie istnieje w próżni i powinno być spójne z innymi reżimami prawnymi. Przywołując ujęcie G. B. Dinwoodie, Autorka wskazuje na trzy płaszczyzny równowagi. Po pierwsze, wewnątrz samego prawa własności intelektualnej – między zakresem praw a ich ograniczeniami, co jest procesem szczególnie podatnym na zmiany technologiczne i ewolucję oczekiwań społecznych. Po drugie, w relacji między międzynarodowymi standardami ochrony a autonomią krajową w kształtowaniu wyjątków i ograniczeń dostosowanych do potrzeb krajowych. Po trzecie, w relacji między prawami własności intelektualnej a innymi narzędziami rozwoju gospodarczego, gdzie prawa wyłączne stanowią jedynie element złożonych regulacji. W tym ujęciu monopolistyczny

charakter praw własności intelektualnej powinien ustępować, gdy wymaga tego zaspokojenie podstawowych potrzeb społecznych lub udostępnienie dóbr niematerialnych dla rozwoju kultury i gospodarki. Wyjątki i ograniczenia powinny być zatem traktowane jako integralna część systemu, co wpisuje się w pluralistyczne spojrzenie, które Autorka postuluje jako paradygmat współczesnego prawa własności intelektualnej.

Dla pełnego domknięcia wywodu należałoby jednoznacznie wskazać i wyraźnie zaakcentować relację pomiędzy zaproponowaną koncepcją równowagi a zasadą proporcjonalności. Obie konstrukcje opierają się na idei wyważania konkurencyjnych wartości w celu osiągnięcia właściwej, sprawiedliwej równowagi, jednak zasada proporcjonalności ma w prawie Unii Europejskiej umocowanie normatywne w art. 5 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej oraz w art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych UE. Występuje ona w dwóch odrębnych, choć częściowo nakładających się ujęciach, jako element ogólnych zasad prawa Unii oraz jako zasada wynikająca z Karty praw podstawowych, przy czym oba konteksty nie powinny być utożsamiane. Jej stosowanie wykracza poza prawo publiczne i obejmuje także relacje cywilnoprawne, w tym prawo autorskie, wprost wskazane w dyrektywie 2001/29/WE (art. 8 ust. 1), dyrektywie 2004/48/WE (art. 3 ust. 2) oraz dyrektywie 2019/790/UE (art. 17 ust. 5, art. 18, art. 19 ust. 3). Znaczenie zasady proporcjonalności potwierdza również art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Stosowana jest ona zarówno na etapie tworzenia prawa, w ramach kontroli zgodności aktów unijnych z traktatami przez Trybunał Sprawiedliwości, jak i przy implementacji dyrektyw do prawa krajowego oraz w orzecznictwie sądów krajowych. W prawie autorskim przybiera formę tradycyjnego wyważenia interesów w samych przepisach, wyważenia wewnętrznego poprzez wykładnię w świetle praw podstawowych, a także wyważenia zewnętrznego umożliwiającego kształtowanie wyjątków na podstawie tych praw.

Podjmując próbę odtworzenia sposobu rozumowania Autorki, w szczególności w świetle treści Rozdziału I monografii, należy zauważyć, że zasada proporcjonalności i koncepcja równowagi funkcjonują w odmiennych, choć powiązanych płaszczyznach. Proporcjonalność jawi się jako standard prawa Unii Europejskiej, wywodzony zarówno z art. 5 ust. 4 Traktatu o Unii Europejskiej, jak i z art. 52 ust. 1 Karty praw podstawowych, o charakterze procesowym i kontrolnym, stosowany do rozstrzygania kolizji praw i interesów w konkretnych przypadkach – od etapu stanowienia i implementacji prawa, przez jego wykładnię, po dochodzenie praw. Natomiast koncepcja równowagi została w monografii przedstawiona jako

paradygmat projektowania systemu ochrony własności intelektualnej, znajdujący odzwierciedlenie w aktach prawa międzynarodowego i unijnego, w tym w Porozumieniu TRIPS, dokumentach WIPO oraz w motywie 31 dyrektywy 2001/29/WE. Wydaje się, że Jej celem jest trwałe godzenie pluralistycznych interesów, obejmujących uprawnionych, użytkowników, konsumentów, państwa na różnym poziomie rozwoju oraz grupy wymagające szczególnej ochrony. W tym ujęciu proporcjonalność mogłaby być postrzegana jako instrument służący osiągnięciu równowagi w konkretnych sytuacjach, podczas gdy sama równowaga wyznacza strategiczne ramy i granice jej stosowania. Brak jednak w pracy jednoznacznego stanowiska Autorki co do tej relacji skłania do refleksji, czy proporcjonalność pełni wyłącznie funkcję środka realizacji koncepcji równowagi, czy też ma charakter odrębnego, autonomicznego standardu. W tym kontekście nasuwa się pytanie, czy nie mamy do czynienia ze swoistym „wyważaniem otwartych drzwi”, skoro trudno przesądzić, czy proponowane rozwiązanie wnosi nową, oryginalną wartość normatywną, czy też stanowi jedynie powtórzenie istniejącego mechanizmu pod inną nazwą.

Rozdział II zatytułowany „*Ramy prawne inkluzji i ochrony osób z niepełnosprawnościami w prawie własności intelektualnej*” przedstawia uporządkowaną i konsekwentnie przeprowadzoną analizę ram prawnych inkluzji i ochrony osób z niepełnosprawnościami w kontekście prawa własności intelektualnej. Struktura rozdziału, obejmująca omówienie znaczenia prawa w tym obszarze, wpływu regulacji międzynarodowych i unijnych oraz polityki zapewniania inkluzji i ochrony w odniesieniu do sfery gospodarczej i kulturalnej, pozwala na klarowne uchwycenie relacji między poziomem regulacji a praktycznymi możliwościami uczestnictwa tej grupy w życiu społecznym. Autorka konsekwentnie wskazuje, że najistotniejsze impulsy rozwoju regulacji w tym zakresie pochodzą z prawa międzynarodowego, które poprzez akty wiążące i niewiążące wyznacza kierunki krajowych działań legislacyjnych. Wskazanie roli takich dokumentów, jak Konwencja o prawach osób z niepełnosprawnościami czy Karta Praw Podstawowych UE, pozwala na zrozumienie procesu przechodzenia od rozwiązań o charakterze prawa miękkiego do instrumentów wiążących, w tym rozporządzeń unijnych. W warstwie merytorycznej rozdział trafnie akcentuje, że mimo wzrostu liczby aktów prawnych, regulacje te nadal zbyt często przyjmują perspektywę ogólnej niedyskryminacji, nie uwzględniając w dostatecznym stopniu specyficznych potrzeb osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Autorka podnosi problem braku kompleksowych mechanizmów egzekwowania praw, a także wskazuje na niedostateczne uwzględnienie w procesie legislacyjnym aspektów psychologicznych, kulturowych czy

konsumenckich doświadczeń osób z niepełnosprawnościami. Zauważalną wartością dodaną tego rozdziału jest przyjęcie szerokiego, systemowego ujęcia inkluzji i ochrony, traktowanego jako spójny proces wymagający prawidłowego funkcjonowania wszystkich jego elementów. Analiza prowadzona jest w sposób spójny z założeniami przedstawionymi w autoreferacie i znajduje potwierdzenie w treści monografii.

Analiza przeprowadzona przez Autorkę w tym rozdziale III pt *“Sytuacja prawna osób z niepełnosprawnościami w prawie autorskim”* ma charakter kompleksowy i obejmuje zarówno perspektywę osób z niepełnosprawnościami jako twórców utworów, jak i jako ich użytkowników. Struktura rozdziału pozwala na uporządkowane przedstawienie problematyki, poczynwszy od roli prawa autorskiego w zapewnianiu dostępu do utworów, przez analizę odwołań do niepełnosprawności w przepisach, aż po szczegółową ocenę regulacji wynikających z traktatu z Marrakeszu oraz aktów prawa unijnego i krajowego. Na uwagę zasługuje wnikliwe omówienie traktatu z Marrakeszu jako instrumentu zmieniającego dotychczasową perspektywę postrzegania prawa autorskiego wyłącznie w kategoriach ochrony uprawnionych. Autorka trafnie wskazuje, że traktat ten, choć stanowi istotny krok w kierunku realizacji postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, pozostaje jednak rozwiązaniem częściowym, obejmującym jedynie określoną kategorię niepełnosprawności. Włączenie do analizy przepisów rozporządzenia 2017/1563 i dyrektywy 2017/1564, a także ich implementacji w Polsce, Niemczech i Wielkiej Brytanii, pozwala na ukazanie zróżnicowanych podejść krajowych oraz skutków praktycznych przyjętych rozwiązań, w tym w zakresie wymiany transgranicznej kopii w dostępnych formatach. W rozdziale jasno wyodrębniono dwa rodzaje wyjątków przewidzianych w omawianych aktach – dla samych beneficjentów oraz dla upoważnionych podmiotów – i wskazano ich granice, w tym obowiązek zachowania integralności utworu. Zwrócono uwagę na problem ograniczonej konkurencji między formatami standardowymi a formatami dostosowanymi do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz na ekonomiczne bariery wpływające na ograniczoną dostępność takich utworów. Cenne jest spostrzeżenie, że traktat z Marrakeszu oraz akty implementujące nie tylko wprowadzają szczegółowe procedury, ale też harmonizują rozwiązania na poziomie międzynarodowym, zastępując elastyczne, ogólne przepisy bardziej precyzyjnymi regulacjami. Autorka odnotowuje jednak, że nadal istnieją istotne różnice w krajowych implementacjach, zwłaszcza w zakresie rekompensat dla uprawnionych, a także że obowiązujące rozwiązania nie zawsze zapewniają pełną realizację celu dostępu do utworów. Wartością dodaną jest podjęcie krytycznej refleksji nad postrzeganiem dostępu do utworów

wyłącznie jako wyjątku i ograniczenia prawa autorskiego. Autorka wskazuje, że podejście to powinno zostać zastąpione koncepcją traktowania dostępu jako niezależnego prawa użytkowników, co wpisuje się w szerszy nurt dyskusji o równowadze między ochroną praw wyłącznych a interesem publicznym.

Rozdział IV pt. *“Sytuacja prawna osób z niepełnosprawnościami w prawie własności przemysłowej”* został poświęcony analizie sytuacji prawnej osób z niepełnosprawnościami w kontekście czterech głównych obszarów prawa własności przemysłowej: prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji, prawa znaków towarowych, prawa wzorów przemysłowych oraz prawa patentowego. Struktura rozdziału jest przejrzysta, a układ merytoryczny umożliwia wyodrębnienie poszczególnych zagadnień i ich omówienie w sposób logiczny oraz spójny. W części dotyczącej prawa zwalczania nieuczciwej konkurencji Autorka przeanalizowała w szczególności przepisy dyrektywy 2005/29/WE oraz problematykę statusu osób z niepełnosprawnościami jako konsumentów. Wskazała na istotne wątpliwości związane z postrzeganiem tej grupy w kategoriach konsumentów przeciętnych lub wrażliwych, co ma wpływ na kształt regulacji i skuteczność ochrony. Trafnie odnotowała, że brak wyraźnego obowiązku dostosowania informacji o towarze lub usłudze do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ogranicza możliwość podejmowania przez nich świadomych decyzji rynkowych. Część poświęcona prawu znaków towarowych obejmuje omówienie podstawowej funkcji znaku z perspektywy konsumentów z niepełnosprawnościami, w tym problemu dostępności znaków niekonwencjonalnych. Autorka podkreśliła znaczenie uwzględnienia perspektywy osób z niepełnosprawnościami w procesie rejestracji i oceny znaków, wskazując na brak regulacji pozwalających wprost na wprowadzanie oznaczeń dostosowanych, takich jak znaki dotykowe w alfabecie Braille’a. Analiza uwzględnia także konsekwencje utrzymywania modelu przeciętnego konsumenta nieuwzględniającego różnorodnych potrzeb użytkowników. W części poświęconej prawu wzorów przemysłowych Autorka odniosła się do regulacji obowiązujących na gruncie rozporządzenia nr 6/2002 oraz dyrektywy 98/71/WE, a także do zmian wynikających z rozporządzenia 2024/2822 i dyrektywy 2024/2823. Zwróciła uwagę, że obecna definicja wzoru przemysłowego oparta jest w głównej mierze na kryteriach wizualnych, co skutkuje marginalizacją osób z niepełnosprawnościami wzroku. Ostatnia część rozdziału dotyczy prawa patentowego i dostępu do wynalazków istotnych dla osób z niepełnosprawnościami. Autorka wskazała na dualny charakter prawa patentowego – z jednej strony wspierającego innowacyjność, z drugiej ograniczającego dostęp do produktów medycznych i technologii wspomagających.

Analiza obejmuje wyjątek Bolara, licencje przymusowe i import równoległy, a także odnosi się do raportu WIPO dotyczącego urządzeń wspomagających. Wskazano także potencjalne kierunki reform mające na celu zwiększenie dostępności kluczowych rozwiązań.

Rozdział V *“Refleksje i wnioski z badań nad granicami pluralizmu ochrony interesów w prawie własności intelektualnej w kontekście praw osób z niepełnosprawnościami”* stanowi spójne i dobrze skomponowane zwięzienie monografii. Habilitantka już na wstępie klarownie określa ramy oceny, wskazując, że *„ocena pluralizmu ochrony interesów w prawie własności intelektualnej wymaga uwzględnienia różnorodnych czynników, takich jak równowaga między ochroną dóbr własności intelektualnej a dostępem do nich, wpływ zakresu prawa własności intelektualnej na postęp innowacyjny i twórczy, elastyczność prawa w związku z koniecznością jego pewności, relacje między prawem własności intelektualnej a innymi dziedzinami prawa, zwłaszcza prawami człowieka”* (§ 1). Podkreśla przy tym, że wnioski te są uzależnione od kontekstu, w tym sytuacji osób z niepełnosprawnościami oraz warunków społecznych, kulturowych i ekonomicznych. Trafnie akcentuje niedostatek perspektywy etyczno-społecznej: *„System ochrony własności intelektualnej powinien brać pod uwagę nie tylko aspekty ekonomiczne i prawnicze, ale też etyczno-społeczne, które nie są uwzględniane w tradycyjnym modelu ochrony”* (§ 1). Habilitantka wskazuje przy tym na istnienie społecznego dylematu między ochroną praw twórców a zapewnieniem dostępu osobom z niepełnosprawnościami, co wymaga przekształcenia obecnego systemu w taki sposób, aby uwzględniał ich zróżnicowane potrzeby w zakresie dostępu do edukacji, kultury, informacji, leków i innowacyjnych rozwiązań. Zwraca również uwagę na krytyczne stanowiska wobec systemu TRIPS oraz na potrzebę wprowadzenia mechanizmów, które oprócz ochrony praw twórców realizowałyby funkcję społeczną prawa własności intelektualnej, promując inkluzyjność i sprawiedliwość.

Walorem § 1 jest konsekwentne powiązanie diagnozy z konsekwencjami dla grup wrażliwych. Autorka wskazuje, że prawa własności intelektualnej, choć mają chronić twórców, nierzadko pozostają w opozycji do zasad równego dostępu, co stoi w sprzeczności z prawami osób z niepełnosprawnościami, a koncentracja na ekskluzywnych uprawnieniach ogranicza korzystanie z kultury, wiedzy i leków. W obszarze prawa autorskiego przedstawiona jest wyważona ocena rozwiązań wdrażających Traktat z Marrakeszu, w tym odniesienie do formuły preambuły dyrektywy 2017/1564, która przewiduje prawa *„istotnie równoważne”* (nie zaś identyczne) w dostępie do utworów (§ 1.I.1). Habilitantka zauważa

selektywny charakter regulacji, uprzywilejowujący tylko niektóre rodzaje niepełnosprawności, oraz wskazuje, że obowiązujące rozwiązania stanowią jedynie instrument wyrównywania szans. Zaznacza, że mimo istotnego znaczenia Traktat ma ograniczony zakres i wymaga dalszych działań legislacyjnych obejmujących inne grupy i dobra niematerialne. Cenne jest także odnotowanie wymiaru transgranicznego: „*Największą zasługą traktatu z Marrakeszu i unijnego rozporządzenia 2017/1563 jest (...) transgraniczna wymiana utworów w dostępnych formatach przy jednoczesnym poszanowaniu praw autorów*” (§ 1.I.1). W części dotyczącej prawa własności przemysłowej Autorka przedstawia analizę konstrukcji „*podatnego konsumenta*” i braku zmian w prawie unijnym w celu poprawy ochrony osób z niepełnosprawnościami (§ 1.I.2.A), postulując bardziej indywidualne podejście i dostosowanie informacji do zróżnicowanych potrzeb. W obszarze znaków towarowych zauważalna jest krytyka odmów rejestracji oznaczeń dotykowych i pominięcia niewidomych w definicji przeciętnego odbiorcy: „*EUIPO (...) uznał, że skoro pełnosprawny przeciętny konsument nie jest w stanie odczytać alfabetu Braille’a i nie wie co przedstawia znak, to oznaczenie jest pozbawione charakteru odróżniającego*” (§ 1.I.2.B). Takie podejście ogranicza możliwość pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami w rynku i prowadzenia niezależnego życia. W odniesieniu do wzorów przemysłowych istotne jest spostrzeżenie, że „*Definicja wzoru przemysłowego, w znaczącym stopniu skoncentrowana na cechach wizualnych, wyklucza (...) elementy, które mogą być postrzegane (...) za pomocą innych zmysłów*” (§ 1.I.2.C). Habilitantka akcentuje potrzebę harmonizacji definicji w prawie UE z uwzględnieniem percepcji dotykowej. W części dotyczącej prawa patentowego przedstawiony jest katalog istniejących, lecz niewystarczających mechanizmów: „*Wyjątek Bolara, import równoległy, licencje przymusowe nie są wystarczającymi mechanizmami do zapewnienia dostępu do leków (...) ani do technologii asystujących*” (§ 1.I.2.D). Autorka wskazuje, że ograniczenia te mają wpływ na realizację praw człowieka, takich jak prawo do zdrowia, dostępność i inkluzja społeczna, oraz proponuje preferencyjną ścieżkę licencyjną dla wynalazków służących osobom z niepełnosprawnościami.

Część druga rozdziału V ma charakter postulatywno-normatywny i stanowi istotny element konstrukcji pracy. Habilitantka, wychodząc od obserwacji „*braku transparentności prawa*” oraz powolnego charakteru wprowadzanych zmian, wskazuje na potrzebę nie tylko ewolucji, ale wręcz „*zasadniczej reformy*” systemu ochrony (§ 2). Uzasadnienie tej tezy opiera się m.in. na analizie relacji między prawem własności intelektualnej a prawami człowieka, w której Autorka podkreśla, że status tego prawa jako prawa fundamentalnego jest niejasny, a

jego obecny kształt budzi wątpliwości etyczne, filozoficzne i dotyczące sprawiedliwości społecznej (§ 2.I). Na tym tle warto odnotować przesunięcie akcentu z doraźnych wyjątków w kierunku nowego modelu równowagi interesów, opartego na nadaniu prawu własności intelektualnej „*wyraźnej funkcji społecznej, w ramach której mieści się koncept równowagi praw i ochrony pluralistycznych interesów*” (§ 2.III). Habilitantka akcentuje, że funkcja społeczna prawa powinna zapobiegać ograniczaniu dostępu do dóbr istotnych dla zdrowia, edukacji i kultury oraz przeciwdziałać wykorzystaniu postępu technicznego w sposób sprzeczny z prawami człowieka. W tym ujęciu Autorka przedstawia dwie propozycje konstrukcyjne. Pierwsza odnosi się do praw użytkowników i obejmuje postulat, aby „*całość praw własności intelektualnej (...) była interpretowana i stosowana jako zintegrowany system praw i obowiązków uprawnionych i użytkowników*”, a „*zamiast wyjątków i ograniczeń praw uprawnionych do dóbr niematerialnych, należałoby więc wprowadzić koncepcję praw użytkowników*” (§ 2.III.1). Rozwiązanie to równałoby prawa użytkowników z prawami uprawnionych, przekształcając prawa dostępu osób z niepełnosprawnościami z wyjątków w pełnoprawny zakres tych praw. Drugą propozycją jest harmonizacja standardów w prawie unijnym, przy czym zasady te powinny mieć charakter obligatoryjny, a zarazem pozostawiać elastyczność implementacyjną (§ 2.III.2). Habilitantka wskazuje, że w tym procesie UE mogłaby stać się wzorcem dla innych regionów, a harmonizacja przepisów w zakresie praw użytkowników mogłaby sprzyjać zarówno większej spójności systemu, jak i pełniejszemu uczestnictwu osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym. W wątku dotyczącym perspektywy niepełnosprawności Autorka stawia tezę zasadniczą: „*Prawo własności intelektualnej nie może pozostawać obojętne na wyzwania związane z niepełnosprawnością*” (§ 2.IV) oraz diagnozuje stan rzeczy: „*Pomimo postępującej świadomości (...) prawo własności intelektualnej nie uwzględnia perspektywy niepełnosprawności, co prowadzi do nierówności w dostępie do dóbr kultury, innowacji, edukacji, towarów i usług*” (§ 2.IV.2). Warte podkreślenia są również postulaty proceduralne i miękkiprawne, w tym zasada udziału adresatów regulacji: „*nic o nas bez nas (ang. nothing about us, without us)*” (§ 2.IV.3) oraz etapowe budowanie standardów poprzez wytyczne i rekomendacje (§ 2.IV.3). Na poziomie polityki publicznej celno brzmi uwaga: „*Prawo, aby było skuteczne nie musi być silne, ale dobrze uzasadnione i na odpowiednim poziomie precyzyjne*” (§ 2). Dodatkowym, wartościowym komponentem jest akcent na interdyscyplinarność („*badania ekonomiczne (...) psychologiczne (...) etyczne*” — § 2.V) i na język prawa: „*To, jak piszemy i mówimy, ma wymiar polityczny i społeczny*” (§ 2.VI). To wzmacnia tezę o potrzebie „projektowania” regulacji własności intelektualnej pod kątem dostępności i równości.

Część wnioskowa dobrze spełnia funkcję integrującą. Habilitantka podkreśla, że niepełnosprawność jest w dużej mierze konsekwencją złożonych czynników społecznych, prawnych i decyzyjnych, a skutki dyskryminacji są szczególnie dotkliwe w obszarze praw dostępu do kultury i prawa do zdrowia, do czego przyczyniają się również przepisy oraz interpretacja prawa własności intelektualnej (§ 3 pkt 1). Szczególnie klarownie wybrzmiewa teza, że *„Brak równowagi w zakresie praw własności intelektualnej działa na korzyść uprawnionych do dóbr własności intelektualnej, ze szkodą dla użytkowników tych dóbr”* (§ 3 pkt 2) oraz że *„Prawa podmiotów uprawnionych do dóbr niematerialnych nie mogą być interpretowane w sposób, który neguje prawa osób z niepełnosprawnościami do autonomicznego życia i rozumienia otaczającego ich świata”* (§ 3 pkt 3). Autorka akcentuje uniwersalny charakter problemu i wskazuje na konieczność dalszej debaty oraz ewolucji prawa w kierunku bardziej pluralistycznego i dostępnego systemu, umożliwiającego pełne uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i gospodarczym. To syntetyczne „domknięcie” koresponduje z diagnozami z § 1 i propozycjami z § 2, dzięki czemu rozdział zachowuje wewnętrzną logikę.

Podsumowując, mocną stroną Rozdziału V jest konsekwentne przeprowadzenie osi argumentacyjnej – od diagnozy konfliktów (§ 1), przez propozycje modelowych rozwiązań (§ 2), po syntetyczne wnioski (§ 3). Układ ten jest wyraźny już w strukturze rozdziału i spójnie domyka tezy wcześniejszych partii pracy. Na szczególne podkreślenie zasługuje ujęcie praw użytkowników jako konstrukcji pozytywnej (a nie wyłącznie wyjątków), osadzonej w aksjologii praw człowieka oraz w proponowanej przez Habilitantkę koncepcji równowagi pluralistycznych interesów (§ 2.I, § 2.III.1). Trafnie wybrzmiewa także krytyczna analiza praktyk i standardów, które w skutkach wykluczają osoby z niepełnosprawnościami — w szczególności ocena wytycznych EUIPO dotyczących oznaczeń w alfabecie Braille’a (§ 1.I.2.B) oraz opis barier wynikających z paradygmatu „widoczności” w prawie wzorów przemysłowych, nieuwzględniającego percepcji dotykowej (§ 1.I.2.C). Również ocena instrumentów patentowych (*wyjątek Bolar*, licencje przymusowe, import równoległy) słusznie wskazuje na ich ograniczoną skuteczność w zapewnianiu realnego dostępu do technologii asystujących (§ 1.I.2.D). Na uwagę zasługują ponadto akcenty dotyczące języka prawa i wymogu interdyscyplinarności (§ 2.V–VI).

Z racji wnioskowego charakteru Rozdziału V część postulatów ma formę syntetyczną. W tej formule warto byłoby dla pełnej przejrzystości mocniej powiązać je z wcześniejszymi

analizami, na przykład z omówieniem testu trzystopniowego w prawie autorskim, oraz wprost zaznaczyć preferowaną ścieżkę harmonizacji praw użytkowników, obejmującą zarówno minimalne, obowiązkowe wyjątki, jak i zdefiniowane prawa użytkowników sprzężone z obowiązkami uprawnionych. W obszarze patentów przydatne byłoby krótkie doprecyzowanie wariantów preferencyjnego licencjonowania w interesie publicznym wraz z odniesieniem do art. 31 TRIPS, co Habilitantka sygnalizuje w rozdziale poświęconym patentom. Uzupełnieniem mogłoby być także np. zebranie w jednym miejscu związanych ram interpretacyjnych dla testu przeciętnego lub podatnego konsumenta. Dodatkowo przydatne byłoby krótkie uporządkowanie ścieżek wdrożeniowych i priorytetów, obejmujące kolejność działań oraz narzędzia na poziomie unijnym i krajowym, co ułatwiłoby ocenę wykonalności. Takie uszczegółowienia nie zmieniałyby istoty propozycji, lecz zwiększałyby ich użyteczność.

5. Nowość osiągnięcia naukowego i jego wkład w rozwój dyscypliny naukowej

W świetle powyższego należy jednoznacznie stwierdzić, że problematyka podjęta przez Habilitantkę w monografii *„Granice pluralizmu ochrony prawa własności intelektualnej a sytuacja prawna osób z niepełnosprawnościami w prawie własności intelektualnej”* została opracowana na wysokim poziomie merytorycznym, z zachowaniem oryginalności ujęcia i osadzeniem w szerokim kontekście teoretycznym, prawnym i społecznym. Praca spełnia kryterium nowości zarówno w wymiarze subiektywnym, jako efekt indywidualnego podejścia Autorki, jak i w wymiarze obiektywnym, poprzez wniesienie nowej jakości do badań nad relacją między prawem własności intelektualnej a prawami człowieka. Szczególnie wartościowym wkładem jest wprowadzenie oraz rozwinięcie koncepcji równowagi pluralistycznej, powiązanej z rekomendacjami *de lege ferenda*.

W konsekwencji należy uznać, że monografia naukowa, *„Granice pluralizmu ochrony prawa własności intelektualnej a sytuacja prawna osób z niepełnosprawnościami w prawie własności intelektualnej”* wydana przez wydawnictwo ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a ustawy, stanowi osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*, wnoszące znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne.

IV Istotna aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej, w szczególności zagranicznej.

1. Działalność publikacyjna

Dorobek publikacyjny Habilitantki jest obszerny i zróżnicowany pod względem formy, obejmując monografie autorskie, rozdziały w monografiach naukowych, redakcje naukowe oraz artykuły w recenzowanych czasopismach naukowych. Po uzyskaniu stopnia doktora opublikowała jedną monografię – Ochrona programów komputerowych w prawie własności intelektualnej w Unii Europejskiej (Warszawa 2015), będącą zmienioną wersją rozprawy doktorskiej. W dorobku Habilitantki znajduje się również 18 rozdziałów w monografiach, z czego 2 ukazały się przed doktoratem, a 16 po jego uzyskaniu. Rozdziały te publikowane były zarówno w wydawnictwach krajowych, jak i zagranicznych, obejmując problematykę prawa własności intelektualnej, prawa konkurencji, prawa konsumenckiego oraz regulacji reklamy. Po doktoracie odnotować należy także współredakcję monografii *Lawyers in the Media Society. The Legal Challenges of the Media Society* (Rovaniemi 2016). W zakresie artykułów naukowych Habilitantka opublikowała łącznie 20 tekstów, w tym 3 przed doktoratem. Publikacje te obejmują m.in. glosy do orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości UE, analizy dotyczące ochrony znaków towarowych i praw autorskich, a także zagadnienia dostępu do dóbr chronionych dla osób z niepełnosprawnościami.

Przedstawiony dorobek po doktoracie jest spójny, konsekwentnie rozwijany i posiada elementy „znacznego wkładu” w rozwój dyscypliny prawa, zwłaszcza na styku własności intelektualnej, praw podstawowych i regulacji cyfrowych. Dotyczy to w szczególności obszarów dostępności utworów dla osób z niepełnosprawnościami, pluralizmu ochrony praw własności intelektualnej, relacji prawa własności intelektualnej z prawem konkurencji, jednolitej ochrony znaków towarowych w UE, regulacji prawnej reklamy – w tym reklamy ukrytej – oraz wpływu regulacji unijnych na prawo krajowe. Łącznie dorobek obejmuje 40 publikacji naukowych, z zachowaniem spójności tematycznej i wyraźną koncentracją na zagadnieniach prawa własności intelektualnej w relacji do innych obszarów prawa Unii Europejskiej.

2. Wystąpienia na krajowych lub międzynarodowych konferencjach naukowych

W recenzji dorobku naukowego Habilitantki istotne miejsce zajmuje jej aktywność konferencyjna, odzwierciedlająca zarówno intensywność, jak i różnorodność merytoryczną

podejmowanych wystąpień – przede wszystkim w obszarze prawa własności intelektualnej, prawa konsumenckiego, regulacji reklamy oraz relacji prawa własności intelektualnej z prawami podstawowymi i nowymi technologiami. Łącznie obejmuje ona 26 wystąpień, w tym 2 przed uzyskaniem stopnia doktora i 24 po jego uzyskaniu. Po doktoracie Habilitantka prezentowała wyniki badań na konferencjach organizowanych w renomowanych ośrodkach naukowych w kraju i za granicą, m.in. w Bilbao, Genewie, Kuala Lumpur, Rovaniemi, Antwerpii, Stambule, Szegedzie i Krakowie. Wystąpienia miały charakter zarówno krajowy, jak i międzynarodowy, obejmując referaty prezentowane w języku angielskim oraz współpracę z zagranicznymi ośrodkami badawczymi. Tematyka obejmowała m.in. pluralizm ochrony praw własności intelektualnej, dostępność utworów dla osób z niepełnosprawnościami, zmiany w ochronie znaków towarowych, regulację reklamy ukrytej, wyzwania prawne e-sportu, NFT oraz problematykę prawa własności intelektualnej w mediach społecznościowych. Część stanowią wystąpienia na zaproszenie organizatorów konferencji, w tym m.in. wykład plenarny podczas konferencji „Aktualne problemy prawa własności intelektualnej” w Toruniu (2022), referaty w ramach „Nordic Conference on Legal Informatics” (Rovaniemi 2019), „Międzynarodowego Kongresu Biogospodarki” (Łódź 2019) czy konferencji organizowanych przez Urząd Patentowy RP.

3. Udział projektach badawczych i aktywność naukowa na innych uczelniach

Aktywność naukowa Habilitantki obejmuje długoletnią, systematyczną współpracę z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi, realizowaną zarówno w ramach wspólnych projektów badawczych, jak i działalności dydaktycznej oraz publikacyjnej. Od 2014 r. Habilitantka współpracuje z *Institute of Legal Informatics, University of Lapland* (Instytut Informatyki Prawniczej na Uniwersytecie Lapońskim, Finlandia). Współpraca ta zaowocowała m.in. organizacją wspólnej konferencji „Lawyers in the Media Society” (29–30.10.2014, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego). W 2015 r., na zaproszenie Uniwersytetu Lapońskiego, Habilitantka wygłosiła dwa wykłady w ramach szkoły letniej „The Control Society” (25–27.8.2015) pt. *Digital Single Market under the control of the European Commission* oraz *(Un)controlled access to goods protected by intellectual property law*. Efektem dalszej współpracy była publikacja pod redakcją Habilitantki oraz prof. A. Saarenpää – *Lawyers in the Media Society. The Legal Challenges of the Media Society* (Rovaniemi 2016), obejmująca 17 rozdziałów autorów z Polski, Finlandii i Włoch. W listopadzie 2019 r., w ramach programu Erasmus+, Habilitantka przeprowadziła cykl

wykładów na Uniwersytecie Lapońskim, a także wygłosiła referat *Few Words on (Predictable) Future of Law and Lawyers in Artificial Intelligence Age* podczas międzynarodowej konferencji „Nordic Conference on Legal Informatics 2019: Digital Rights, Digital Lawyers, Digital Courts” (Rovaniemi, 12–14.11.2019). W lipcu 2023 r. Habilitantka odbyła staż naukowy na Uniwersytecie w Białymstoku, którego celem było pogłębienie badań nad ochroną uprawnionego w kontekście komercyjnego wykorzystania jego wizerunku. Badania obejmowały analizę literatury i orzecznictwa, a ich wyniki zostały zaakceptowane przez opiekuna stażu, prof. dr hab. Joannę Sieńczyło-Chlabicz. Wcześniejsza współpraca z Uniwersytetem w Białymstoku obejmowała m.in. udział w trzech konferencjach (w tym dwóch na zaproszenie), gdzie Habilitantka wygłosiła referaty: *Ochrona osób niepełnosprawnych jako konsumentów w prawie UE i polskim* (Białystok, 11–12.4.2019), *Wypowiedzi influencerów w social mediach – reklama, informacja czy manipulacja?* (Białystok, 7.04.2022) oraz *NFT a naruszenie prawa do znaku towarowego* (Białystok, 1.12.2023). Efekty prowadzonych badań prezentowała w publikacjach w czasopiśmie *Białostockie Studia Prawnicze* i *Eastern European Journal of Transnational Relations*, a także pełniła funkcję recenzenta artykułów w *Białostockich Studiach Prawniczych* (2021, 2022). W kwietniu 2025 r. została zaproszona przez prof. dr hab. Joannę Sieńczyło-Chlabicz do przygotowania pięciu rozdziałów do podręcznika z zakresu prawa własności przemysłowej. W ramach badań Habilitantka odbyła także liczne wizyty studyjne w czołowych ośrodkach naukowych: dwukrotnie w *Max-Planck-Institut für Innovation und Wettbewerb* w Monachium (czerwiec 2019, marzec 2023), w *Queen Mary University of London* (luty 2023) oraz trzykrotnie w *World Intellectual Property Organization (WIPO)* w Genewie (2012, 2019, 2023). Jedną z wizyt w WIPO była połączona z udziałem w międzynarodowej konferencji „IP Researchers Europe Conference” (Genewa, 28–29.6.2019), podczas której Habilitantka wygłosiła referat *Copyright and E-sport – the Challenges of the Application of the Old Rules to New Conditions*.

Habilitantka była kierownikiem dwóch projektów badawczych finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki: nr 2011/01/N/HS5/02052 uzyskanego w konkursie PRELUDIUM 1, pt. *Ochrona programów komputerowych w prawie własności intelektualnej Unii Europejskiej*, oraz nr 2015/19/D/HS5/03150 uzyskanego w konkursie SONATA 10, pt. *Granice pluralizmu ochrony prawa własności intelektualnej a sytuacja prawna osób niepełnosprawnych w prawie własności intelektualnej – analiza prawnoporównawcza*. Ponadto uzyskiwała finansowanie czterech projektów badawczych realizowanych w ramach

dotacji celowej dla młodych naukowców oraz uczestników studiów doktoranckich, przyznawanej Wydziałowi Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W dniach 3–8 czerwca 2019 r. Habilitantka była stypendystką Programu PROM – Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej. W latach 2021–2024 pełniła funkcję ekspertki w projekcie akceleryjnym STARTUP WAVE, realizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020. W lipcu 2023 r. uczestniczyła w projekcie Science Hub prowadzonym na Uniwersytecie Łódzkim. Projekt miał charakter interdyscyplinarny i dotyczył oceny stanu wiedzy i otoczenia patentowego w zakresie aktywności biologicznej oraz ochrony własności intelektualnej związanej z aktywnością biologiczną i produkcją ekstraktów z tkanek zwierzęcych. Habilitantka uczestniczy również w międzynarodowym projekcie Governance Project, finansowanym przez The Economic and Social Research Council (ESRC) i Arts and Humanities Research Council (AHRC), realizowanym przez University of the Arts London, London College of Communication. Celem tego projektu jest ustalenie zasad prawnych i praktyk dotyczących treści reklamowych w Wielkiej Brytanii, wszystkich krajach UE, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Meksyku i Australii.

V. Działalność dydaktyczna i popularyzująca naukę

Habilitantka rozpoczęła działalność dydaktyczną w 2007 r. jako asystent na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Od 2014 r. pełni funkcję adiunkta na tym wydziale. Do czasu obrony rozprawy doktorskiej prowadziła ćwiczenia, a po jej obronie – wykłady z zakresu prawa europejskiego gospodarczego, gospodarczego publicznego, funduszy strukturalnych oraz przygotowywania projektów unijnych, adresowane do studentów prawa i administracji wszystkich trybów studiów. Od 2015 r. realizuje wykład konwersatoryjny *European Intellectual Property Law*, skierowany głównie do studentów zagranicznych. Prowadziła także zajęcia z zakresu prawa w instytucjach kultury i prawa autorskiego na kierunkach kulturoznawstwo i twórcze pisanie na Wydziale Filologicznym UŁ oraz na studiach podyplomowych Uniwersytetu Łódzkiego, m.in. w ramach programów: *Studia podyplomowe dla sędziów: prawo Unii Europejskiej a prawo krajowe*, *Studia Prawnej Obsługi Przedsiębiorców: prawo własności intelektualnej w przedsiębiorstwie*, *Studia zarządzanie dostępnością w praktyce: prawne aspekty dostępności* oraz *Studia FinTech: prawo własności intelektualnej*. W latach 2009–2011 prowadziła wykłady w prywatnych

uczelniach wyższych w Łodzi, a w 2015 r. szkoliła aplikantów notarialnych w Izbie Notarialnej w Łodzi z zakresu prawa europejskiego. W latach 2015–2016, wspólnie z dr hab. Łukaszem Grzejdziakiem, prof. UŁ, pełniła funkcję koordynatora Szkoły Prawa Amerykańskiego organizowanej przez IIT Chicago-Kent College of Law na WPiA UŁ. Była także wykładowcą szkół letnich: *International Summer School of Legal Informatics “The Control Society”* na Uniwersytecie Lapońskim w Rovaniemi (2015) oraz *ELSA Łódź Summer Law School, Film Law* (2016). W 2021 r., na zaproszenie ELSA Łódź, pełniła funkcję jurora w debacie oksfordzkiej dla szkół licealnych. W ramach programu Erasmus+ w 2019 r. wygłosiła gościnne wykłady w Instytucie Informatyki Prawniczej na Uniwersytecie Lapońskim. Od 2024 r. jest członkiem Rady Programowej studiów podyplomowych „Obsługa prawna projektów finansowanych z funduszy unijnych i krajowych” na WPiA UŁ. Dotychczas była promotorem dziewięciu prac magisterskich, recenzentem trzydziestu pięciu prac magisterskich, opiekunem naukowym studenckiego grantu badawczego realizowanego w UŁ (2023) oraz projektu *Science Hub* dofinansowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki (nr 54803/2021/2022, 2023). Obecnie pełni funkcję promotora pomocniczego w przewodzie doktorskim mgr Aleksandry Olbryk. W 2022 r., na zaproszenie *Austrian Science Fund (FWF)*, została recenzentem wniosku o finansowanie badań naukowych. Była również recenzentką grantów studenckich w programie IDUB w UŁ (2021, 2024) oraz artykułów zgłoszonych do czasopism: *Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny (iKAR)* (2014, 2015, 2017, 2018, 2020, 2022, 2024), *Acta Iuris Stetinensis* (2015), *Towarzystwo Biblioteki Słuchaczy Prawa UJ* (2021), *Białostockie Studia Prawnicze* (2021–2022) oraz *Europejski Przegląd Sądowy* (2024). Od 2020 r. ukończyła dwa kursy tutoringu (organizowane przez Collegium Wratislaviense i Uniwersytet w Groningen) i aktywnie uczestniczy we wdrażaniu tego modelu w UŁ. W latach 2020–2023 realizowała dwa projekty dydaktyczne „Mistrzowie Dydaktyki” (MNiSW/2020/312/DIR/KH – 2021/2022 oraz MNiSW/2020/116/DIR/WMT/W03 – 2020–2023) współfinansowane z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020, w ramach których wdrażała indywidualny tutoring akademicki w wymiarze około 20 godzin w semestrze. W sumie objęła opieką naukową siedmiu studentów prawa. W 2023 r. przystąpiła do Zrzeszenia Tutorów Uniwersytetu Łódzkiego, a od początku 2024 r. pełni funkcję koordynatora tutoringu na WPiA UŁ.

VI. Inne informacje dotyczące kariery zawodowej

Habilitantka w latach 2012–2015 odbyła aplikację rzecznikowską przy Polskiej Izbie Rzeczników Patentowych, zakończoną pozytywnym wynikiem egzaminu. W kadencji 2021–2025 pełni funkcję Wicedziekana Okręgu Łódzkiego Polskiej Izby Rzeczników Patentowych. Jest także pełnomocnikiem do spraw znaków towarowych i wzorów przed Urzędem Unii Europejskiej do Spraw Własności Intelektualnej. W ramach praktyki zawodowej zajmuje się reprezentowaniem stron w postępowaniach administracyjnych i sądowych dotyczących prawa własności intelektualnej, a także przygotowywaniem umów i opinii prawnych. Prowadzona działalność zawodowa stanowi istotne uzupełnienie aktywności naukowej, umożliwiając łączenie wiedzy teoretycznej z doświadczeniem praktycznym w obszarze ochrony własności intelektualnej.

VII. Konkluzje recenzji

Na podstawie przeprowadzonej oceny dorobku naukowego dr Karoliny Sztobryn, w tym analizy jej monografii pt. *Granice pluralizmu ochrony prawa własności intelektualnej a sytuacja prawna osób z niepełnosprawnościami w prawie własności intelektualnej*, Warszawa 2025, Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o. [ISBN: 978-83-8356-471-5], a także dodatkowo uwzględniając pozostałe publikacje, aktywność w projektach badawczych, współpracę międzynarodową, osiągnięcia dydaktyczne oraz zaangażowanie w działalność zawodową, stwierdzam, że Habilitantka spełnia wymogi określone w art. 219 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 221 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.).

Uwzględniając powyższe ustalenia, wnoszę o dopuszczenie wniosku dr Karoliny Sztobryn do dalszych etapów postępowania habilitacyjnego.

dr hab. Piotr Filip Piesiewicz

profesor Uniwersytetu SWPS

podpis elektroniczny: